

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПРИ ПРОЕКТУВАННІ ТРАНСПОРТНО-ЕКСПЕДИТОРСЬКОЇ СИСТЕМИ

Метою дослідження є аналіз ризиків при проектуванні системи доставки вантажів, враховуючи роботу транспортно-експедиторської організації.

Ключові слова: *управління ризиками, транспортно-експедиторська система.*

Постановка проблеми і мета дослідження. З огляду на той факт, що Україна розташована в самому центрі Європи на перетині найважливіших морських, річкових, автомобільних, залізничних шляхів сполучення, останнім часом виникає безліч питань, пов'язаних з транспортно-експедиторської діяльністю [1].

Розвиток транспортного процесу зумовлює необхідність існування єдиного організатора перевезення, який професійно направляє, контролює і гарантує якість і успішне завершення перевезення, заощаджуючи час та гроші вантажовласника [2]. Однак, за останні роки багато компаній-вантажовласників зазнають труднощів у роботі з експедиторами.

Важливо зазначити, що відносини сторін регулюються договором транспортного експедирування, у відповідності до якого може бути встановлено обов'язок організувати перевезення вантажу транспортом і за маршрутом, вибраним експедитором або клієнтом, зобов'язання експедитора укласти від свого імені або від імені клієнта договір перевезення вантажу, забезпечити відправку і одержання вантажу, а також інші зобов'язання, пов'язані з перевезенням [3]. Також може бути передбачено надання додаткових послуг, необхідних для доставки вантажу – перевірка кількості та стану вантажу, його завантаження та вивантаження, сплата мита і витрат, покладених на клієнта, зберігання вантажу до його

одержання у пункті призначення, одержання необхідних для експорту та імпорту документів, виконання митних формальностей тощо [4].

Результати дослідження. Більшість проблем стосуються якості роботи третіх осіб, залучених до виконання обов'язків по доставці вантажів. Питання щодо того, яким видом транспорту найкраще направити вантаж і за яким маршрутом, не повинні хвилювати вантажовласників. Основними причинами виникаючих непорозумінь у відносинах між вантажовласником і експедитором є, наприклад, розходження в інтересах і стратегічних цілях, що як наслідок спричиняє відсутність взаємної довіри [5].

При виконанні доставки вантажу можуть виникати спірні моменти – зрив перевезення, простій при завантаженні, розвантаженні, затримка в доставці вантажу, втрата і пошкодження, недостача вантажів [6]. В цьому випадку експедитор зобов'язаний відшкодувати збиток клієнтові самостійно або, в разі залучення третіх осіб, – стягнути збитки з безпосереднього виконавця.

Типові помилки вантажовласників при виборі експедитора стосуються питань надійності останнього та об'єктивності його цінової політики. Це призводить до появи негативних тенденцій при здійсненні контролю взаємодії працівників вантажовласника і експедитора, а також неналежного співставлення ринкових цін та якості послуг, що надаються вантажовласникові [7].

Основні позиції взаємної недовіри між вантажовласниками та експедиторами – ризики по відношенню один до одного. Якщо вантажовласник знає, куди йому потрібно доставити вантаж, а перевізник – яким чином його доставити, то експедитор організовує це перевезення найоптимальніше і з найменшими витратами.

До ризиків вантажовласника можна віднести наступне. По-перше, залежність і безпорадність перед експедитором, наприклад, при несподіваному підвищенні їм своїх ставок та несвоєчасності подання транспорту або доставки вантажу. По-друге, експедитор може розголосити

інформацію, що стосується фінансової, комерційної діяльності вантажовласника, що негативно вплине на конкурентоспроможність. По-друге, нездатність експедитора компенсувати збитки, отримані внаслідок перевезення [8].

Висновки. Ризики експедитора виникають, по-перше, внаслідок залучення до організації доставки вантажу ненадійного перевізника; по-друге, внаслідок неможливості компенсації збитків за втрату (пошкодження) вантажу; по-третє, у разі відсутності можливості виконати замовлення на обумовлених раніше умовах. Можливими причинами невиконання умов можуть бути відсутність вільного транспорту, несправність транспортного засобу, неправильне оформлення товаротранспортної або товаросупроводжувальної документації, а також вплив контролюючих органів на процес доставки вантажів..

Керівник магістерського дослідження: к.т.н., доцент кафедри ЕПіТВР ОНМУ Пітерська

В.М.

Література

1. Бочарников В.П. Fuzzy-технология: математические основы. Практика моделирования в экономике: Монография [Текст] / В.П. Бочарников. – С.Пб. : Наука, 2001. – 328 с.
2. Питерская В.М. Методика транспортно-таможенного обеспечения развития портов Украины / В.М. Питерская, А.В. Шахов // Вісник ОНМУ: Збірник наукових праць. Випуск 26. – Одеса: ОНМУ, 2009. – С. 172-179.
3. Pitera'skaya V.M. Method of transportation system capacity determination considering cargo flow forecasting / V.M. Pitera'skaya // Вісник ОНМУ: Збірник наукових праць. Випуск 1 (40). – Одеса: ОНМУ, 2014.– С.176-183.
4. Питерская В.М. Энергетическая модель управления ценностью проектно-ориентированной организации / В.М. Питерская, М.О. Бокарева // Восточно-Европейский журнал передовых технологий. Випуск 1/10 (61) ч.3. –Харьков: Технологический центр, 2013. – С.199-203.
5. Питерская В.М. Об оценке рисков в инновационной деятельности проектно-ориентированных организаций / В.М. Питерская // Вісник національного технічного університету «ХПІ». Випуск 3. – Харків: НТУ «ХПІ», 2014. – С.37-42.
6. Pitera'ska V.M. Methodological basis of innovative project-oriented organizations' management / V.M. Pitera'ska, S.O. Kramskyi // Управління розвитком складних систем: Збірник наукових праць. – К.: КНУБА, 2017. – №30 - С.11-20.
7. Пітерська В.М. Оцінка ризиків в інноваційних проектах методом достовірних еквівалентів / А.В. Шахов, В.М. Пітерська // Вісник Національного технічного університету «ХПІ»: Збірник наукових праць. Серія: Стратегічне управління, управління портфелями, програмами та проектами. –Х.: НТУ «ХПІ»,

2017.– №2 (1224) .–С.35-41.

8. Пітерська В.М. Застосування проектно-орієнтованого підходу в управлінні інноваційною діяльністю / В.М. Пітерська // Вісник Національного технічного університету «ХПІ»: Збірник наукових праць. Серія: Стратегічне управління, управління портфелями, програмами та проектами. –Х.: НТУ «ХПІ», 2016.– №1 (1173) .–С.35-42.